

Hallitusohjelmaa toteuttava liikenne- ja viestintäministeriön ja Liikenneviraston välinen tulossopimus

1 VALTIOKONSERNIN YHTEISET TAVOITTEET – HALLITUSOHJELMAN TOIMEENPANO

Pääministeri Sipilän hallituksen ohjelmassa on viisi strategista tavoitetta, joilla on yhteensä 26 kärkihanketta. Ne muodostavat yhdessä rakenteellisten uudistusten, ns. reformien kanssa hallituksen muutosohjelman. Hallitus tähtää muutokseen ja uudistumiseen viidellä painopistealueella, jotka ovat työllisyys- ja kilpailukyky, osaaminen ja koulutus, hyvinvointi ja terveys, biotalous ja puhtaat ratkaisut sekä digitalisaatio, kokeilut ja normien purku. Reformeihin kuuluvat eläkeuudistus, sosiaali- ja terveydenhuollon uudistus, kuntien kustannusten karsiminen tehtäviä ja velvoitteita vähentämällä, Tulevaisuuden kunta sekä alue- ja keskushallinnon uudistukset.

Hallitus on 29.5.2015 julkaissut toimintasuunnitelman, joka sisältää tarkemmat toimenpiteet kärkihankkeiden toteuttamiseksi.

Hallitusohjelman strategisista tavoitteista liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalan toimintaan vaikuttavat erityisesti seuraavat:

- Julkinen päätöksenteko on innovatiivisesti mahdollistanut ja luonut Suomeen suotuisan toimintaympäristön digitaalisille palveluille ja teollisen internetin sovelluksille ja uusille liiketoimintamalleille.
- Kansalaisten arkea, yritystoimintaa, maataloutta, investointeja, rakentamista, tervettä kilpailua ja vapaaehtoistoimintaa on helpotettu merkittävästi turhaa sääntelyä purkamalla, hallinnollista taakkaa keventämällä ja lupaprosesseja sujuvoittamalla.
- Määrätietoisella johtamismallilla on kehitetty käyttäjälähtöiset, tuottavuutta ja tuloksellisuutta nostavat yhden luukun digitaaliset julkiset palvelut.
- Johtamista ja toimeenpanoa on rohkeasti uudistettu vahvistamalla tietoon perustuvaa päätöksentekoa ja avoimuutta sekä hyödyntämällä kokeiluja ja kansalaisten osallisuutta tukevia toimintatapoja.

2 HALLITUSOHJELMAN TOIMEENPANON JA TAVOITTEIDEN LÄHTÖKOHDAT

Hallitusohjelman toimeenpanoa ja hallinnonalan tavoitteiden asettamista ohjaavat seuraavat hallitusohjelman mukaiset lähtökohdat:

- Vahvistetaan kilpailukykyä elinkeinoelämän ja yrittäjyyden edellytyksiä parantamalla.

- Luodaan edellytyksiä digitaalisen liiketoiminnan kasvu ympäristölle.
- Kevennetään sääntelyä ja hallinnollista taakkaa.
- Edistetään innovatiivisia kokeiluja ja hankintoja.
- Parannetaan hallinnonalalla tarvittavaa osaamista, johtamista ja toimeenpanoa.

3 YHTEISKUNNALLISET VAIKUTTAVUUSTAVOITTEET HALLINNONALALLA

Liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalan konsernistrategia 2016–2020 on hyväksytty 14.1.2016. Strategia toteuttaa pääministeri Juha Sipilän hallitusohjelmaa ja perustuu ministeriön keväällä 2014 julkaisemaan tulevaisuuskatsaukseen. Konsernistrategiassa hallinnonalan toiminnalle asetetaan strategiset hallituskauden yli ulottuvat yhteiskunnallisen vaikuttavuuden tavoitteet ja määritellään näitä toteuttavat painopiste-alueet.

3.1 Liikenne ja viestintä palveluna

Yhteiskunnallinen vaikuttavuustavoite:

Innovatiiviset viestintä- ja liikennepalvelut ylläpitävät hyvinvointia ja luovat kestävästä kasvusta sekä kansallista kilpailuetua.

Tavoitteen painopisteet

- Liikenteen ja viestinnän palvelumarkkinat ja palvelut
- Liikenteen energiareformi
- Elinvoimainen media-ala

3.2 Digitaalinen tieto hyvinvoinnin ja kasvun lähteenä

Yhteiskunnallinen vaikuttavuustavoite:

Tiedon hyödyntämisestä syntyy uutta liiketoimintaa sekä käyttäjälähtöisiä ja luotettavia palveluita.

Tavoitteen painopisteet

- Tiedon hyödyntäminen ja liiketoimintamahdollisuudet
- Luottamus digitaalisiin palveluihin

3.3 Infrastrukturi kasvun alustana

Yhteiskunnallinen vaikuttavuustavoite:

Liikenne- ja viestintäverkot muodostavat edellytykset yhteiskunnan kehitykselle ja uudistumiselle.

Tavoitteen painopisteet

- Liikenne- ja viestintäverkot
- Liikennejärjestelmän rahoitus ja taloudellinen ohjaus

4 VIRASTON TEHTÄVÄ JA PAINOPISTEET

4.1 Toiminta-ajatus ja visio

Liikennevirasto mahdollistaa toimivat, tehokkaat ja turvalliset matkat ja kuljetukset.

Liikenneviraston vuoteen 2025 ulottuva visio on "Fiksut väylät ja älykäs liikenne - sinua varten".

4.2 Viraston rooli yhteiskunnallisten vaikuttavuustavoitteiden saavuttamisessa

Viraston rooli yhteiskunnallisten vaikuttavuustavoitteiden saavuttamisessa määritellään yhteiskunnallisten tavoitteiden hallinnonalan yhteisten painopisteiden kautta seuraavasti:

Liikenteen ja viestinnän palvelut ja palvelumarkkinat

Painopisteen toteuttamiseksi Liikennevirasto mahdollistaa yhteentoimivia liikkumisen palveluja asiakkaan näkökulmasta. Virasto

- edistää avointen rajapintojen syntyä erityisesti yhteentoimivien lippu- ja maksamisratkaisujen aikaansaamiseksi
- suuntaa rahoitusta ja kehittää tietopääoman hyödynnettävyyttä ja prosesseja uudenlaisen liiketoiminnan synnyttämiseksi ja palveluiden aikaansaamiseksi markkinoilla.
- luo edellytykset rautatieliikenteen markkinoiden kehittymiselle varmistamalla rataverkon ja sen palveluiden tasapuolisen saatavuuden sekä luomalla käytännön toimintamallit monen operaattorin toimiessa markkinoilla. Henkilöliikenteessä varaudutaan siihen, että markkinoille tulee uusia operaattoreita ja viraston toimenpiteet ajoitetaan kilpailun avaamista koskevien päätösten mukaisesti.
- edistää liikkumisen palvelumarkkinoiden ja automaation kehitystä kokeilujen ja alueellisten käyttöönottojen kautta.

Liikenteen energiareformi

Fossiilisten polttoaineiden käytön vähentämiseksi sekä puhtaampien teknologioiden kehittämisen ja käytön edistämiseksi Liikennevirasto

- osallistuu maankäytön ja liikennejärjestelmän suunnitteluun mm. digitaalisaation hyväksikäytön edistämiseksi sekä kestävän yhdyskuntarakenteen ja liikkumisen edistämiseksi.
- edistää kestävien kulkumuotojen kulkutapaosuuksien kasvua (esim. matkaketjuihin ja liikkumisen palveluihin liittyvät informaatiopalvelut, liikkumisen ohjaus).
- varmistaa tehokkaan ja ennakoivan liikenteenhallinnan (esim. reitin optimointi, energiatehokkuus, ruuhkien vähentäminen).
- selvittää ratojen sähköistämisen ja akselipainojen nostojen toteuttamisen mahdollisuudet.
- ohjaa oman hankintatoimensa kautta väylänpidon palvelutuotantoa energiatehokkuuteen ja ympäristön huomioiviin toimintamalleihin.
- varmistaa väylänpitäjänä liikenteelliset edellytykset biopolttoaineiden raaka-aineiden ja jalostettujen tuotteiden kuljetuksille

- mahdollistaa uusien polttoaineiden ja käyttövoimien markkinaehtoisen jakelun mm. tuottamalla tietoa TEN-T-rahoitusmahdollisuuksista sekä muista mahdollisista rahoitusmahdollisuuksista jakeluverkoston rakentajille.

Tiedon hyödyntäminen ja liiketoimintamahdollisuudet

Painopisteen toteuttamiseksi Liikennevirasto

- kehittää toiminnassaan isojen tietomäärien hallintaa ja analytiikkaa ja osallistuu hallinnonalan tiedon hyödyntämisen kehittämiseen.
- varmistaa väyläverkkoon ja liikenteeseen liittyvien tietovarantojen osalta, että automaatioliikenteen laajeneminen on mahdollista.
- huolehtii tietojen saatavuudesta ja laadusta avoimen datan periaatteiden mukaisesti palveluntuottajien ja kehittäjäyhteisöjen käyttöön.
- hyödyntää palvelujen tuottajilta ja käyttäjiltä saatavaa tietoa oman toimintansa kehittämiseksi.

Luottamus digitaalisiin palveluihin

Painopisteen toteuttamiseksi Liikennevirasto varmistaa, että sen vastuulla olevat tietojärjestelmät ja tietoliikenne ovat tietoturvan ja tietosuojan osalta tarpeiden ja vaatimusten mukaisia.

Liikenne- ja viestintäverkot

Painopisteen toteuttamiseksi Liikennevirasto kehittää infra-alustaa

- käymällä systemaattista ja aktiivista vuoropuhelua asiakastarpeiden tunnistamisen varmistamiseksi
- huolehtimalla väyläverkon taloudellisesta ja tehokkaasta ylläpidosta ja kehittämisestä
- kehittämällä suunnitteluprosessia siten, että se tuottaa vaikuttavimmat keinot liikennejärjestelmän kehittämiseksi.
- vähentämällä korjausvelkaa suunnitelmallisesti.
- varmistamalla eri liikenneverkkojen turvallisuutta ja toimintavarmuutta ennakoiden ja tietoa hyödyntäen
- ottamalla huomioon automatisaation ja robotisaation vaatimukset infra-alle.

5 TULOSTAVOITTEET 2017–2019

Painopisteen nimi	1. Liikenteen ja viestinnän palvelumarkkinat ja palvelut				
	Kärki-hanke	2016 Tavoite	2017 Tavoite	2018 Tavoite	2019 Tavoite
Liikennekaaren toimeenpano sekä kestävä ja sujuva liikkuminen.					
Liikennekaaren toimeenpano - Liikennevirastolle tuleviin, uusiin tietoon liittyviin tehtäviin valmistautuminen.	KH 5.1	**)	1. RAE-työkalun kehittäminen ja NAP - national access point (määrittely ja toteutuksen aloitus), 2. Osallistuminen liikennekaaren jatkovalmisteluun ja tarkentamiseen liittyvään työhön (mm. tietoasetus ja tietojärjestelmien yhteentoimivuus).	Liikennekaaren 1. vaiheen toimeenpanoon liittyvä tietojärjestelmäkehitys (vaihe1) ja uudistunut verkosto ovat valmiita 1.7.2018 mennessä.	*)
Liikennekaaren toimeenpano (seuranta, yhteensovittaminen) ja tavoitetilan edistäminen yhteistyössä eri toimijoiden (erit. hallinnoanala) kanssa sekä valtion irtautuminen TVV:n lippu- ja maksujärjestelmästä	KH 5.2.	**)	1. Seurannan ja yhteensovittamisen sekä valvontaa tukevien tehtävien määrittely (yhteistyössä hallinnonalan toimijoiden kanssa), 2. Liikkumisen palvelukokonaisuuden verkostotyön kehittäminen ja toimeenpano. 3. Valmistellaan valtion irtautuminen TVV:n yhteisestä lippu- ja maksujärjestelmästä osana liikennekaaren 1. vaiheen toimeenpanoa	1. Liikennekaaren 1. vaiheen toimeenpanoon liittyvä määrittelytyö (mm. yhteentoimivuus) on valmis 1.7.2018 mennessä 2. Irtaututaan TVV:n yhteisestä lippu- ja maksujärjestelmästä.	*)
Joukkoliikenteen houkuttelevuus/toimivuus ja kulkutapaosuuden kasvattaminen väylänpidon keinoin (ml. laadukas tieto) - pääpaino erityisesti suurilla kaupunkiseuduilla ja kokeiluissa.	KH 4.1	**)	1. Matkaketjujen yhteentoimivuuden ja laadukkaan tiedon edistäminen (erityisesti suuret kaupunkiseudut, rautatieliikenne) 2. Liikkuminen palveluna, kestävän liikenteen ja matkaketjujen toimivuuden edistäminen kokeiluina (käynnistetään 1-2 kokeilua).	Tarkentuu vuoden 2017 aikana	*)
Rataverkko ja sen palvelut toimivat tasapuolisesti kilpailun avautuessa					
Ratapihojen kapasiteetin haltuunotto ja hallinta (toimintamallien kehittäminen, järjestelmäkehitys)	KH1.1	**)	Määritelty tarkemmin erillisessä liitteessä.	Kapasiteetinhallinta ratapihoilla on tasapuolista ja toimivaa.	Uudet kapasiteetinhallinnan toimintamallit on käyttöön otettu

Henkilöliikenteen aikataulurakenteen haltuunotto (toimivuus) ja liikennöintitarpeiden yhteensovittaminen ja prosessin kehittäminen.	KH1.1	**)	Määritelty tarkemmin erillisessä liitteessä	Käsitellään ja yhteensovitaan kapasiteettihakemukset monitoimijaympäristön mukaisesti.	
Rataverkon palveluiden (liikenteen ohjaus) tasapuolisuuden varmistaminen	KH1.1	Toimintamallien muutos ratapihoilla, käyttöön otettu/kpl, käynnissä/kpl	Toimintamallien muutos ratapihoilla, käyttöön otettu/kpl, käynnissä/kpl	Liikenteenohjaus ratapihoilla toimii kilpailuneutraalisti alueilla, joilla on uusia toimijoita	Ratapihat toimivat monitoimijaympäristössä kilpailuneutraalisti
Rataverkon palveluiden saatavuus (raja-liikenne, tavaraliikenne, henkilöliik. valmistautuminen) - ratapihojen toimivuus, palveluiden saatavuus ja hinnoittelu, omaisuus	KH1.1	**)	Määritelty tarkemmin erillisessä liitteessä	Rataverkon palvelut ovat tasapuolisesti saatavissa eri toimijoille (omistajuus, palveluntarjoaja ja hinnoitteluperusteet ovat selvät	*)
Liikenteen automatisaation edellytyksiä on parannettu kokeilu-in.					
Osallistutaan aktiivisesti automaatiokokeiluihin ja edistään kansallisten testialueiden syntymistä erilaisissa toimintaympäristöissä Liikennelabra – ja kv-yhteistyönä. Kokeilujen ja testialueiden avulla selvitetään automaation edellyttämät tienpitäjän toimenpiteet (TAT-SU) liittyen mm. automaattijoneuvon paikannukseen, tie- ja kaistamerkintöihin, älykkäisiin reunapalveluihin, ajantasatietoon ja tietoliikenteeseen arktisissa olosuhteissa.	KH5.4	**)	1. Automaation ja älykkään infran testausvalmiuksien suunnittelu ja toteutus Aurora/vt21 älytie-osuudella (mm. paikannuspalvelu, datakaapelointi, langaton tiedonsiirto ja sähkönsyöttö sekä tarvittavat väyläverkon anturilaitteet sekä taustajärjestelmät). Lisäksi selvityksiä toteutetaan "Arctic challenge" avoimen hakuna Aurora alueelle vuonna 2017. 2. Osallistutaan kaupunkialueiden automaattibussikokeiluun SOHJOA-hankkeessa. Edistetään kuorma-autojen letka-ajokokeilua HHT -käytävällä (yhteistyö Pirkanmaan ELY).	*)	*)

			3. NordicWay-hankkeen automaatio ja C-ITS kokeilun tulosten kansallinen ja kv-hyödyntäminen tieliikenteen automaation uusien palvelujen suunnittelussa (C-ITS infrastruktuuri, arkkitehtuuri ja liiketoimintamallit), C-ITS EU-määrittelytyöhön aktiivinen osallistuminen.	*)	*)
Varmistetaan meriliikenteen väylien ja tietopalveluiden digitaalinen kehittyminen edistään meriliikenteen automatisaatiota ja kokeiluja.	KH5.4	**)	Valmistellaan meriliikenteen "Älyväylä" (Rauma, Uusikaupunki, Sjölvik) pilottihankkeen toteutus konkreettisten toimenpiteiden osalta (testiväylät).	*)	*)
Älykkään robotisaation ja automaation periaatepäättöksen toimeenpano sekä hallinnonalan yhteisen liikenteen automaation tiekartan toimeenpano.	KH5.2	**)	Osallistutaan toimeenpanoon suunnitelmien mukaisesti.	*)	*)

*) Tavoitetasot määritellään myöhemmin.

**) Uusi tavoite tai tavoitteen sisältö on muuttunut

2. Liikenteen energiareformi					
Painopisteen nimi					
Tulostavoite	Kärkihanke	2016 Tavoite	2017 Tavoite	2018 Tavoite	2019 Tavoite
Vähennetään liikenteen fossiilisten polttoaineiden käyttöä parantamalla biotaloutta tukevaa väyläverkkoa sekä mahdollistamalla vaihtoehtoisten polttoaineiden jakeluverkko.					
Biotaloutta tukevan tieverkon parantaminen, km	KH4.2	500	1 600	1 000	500
Soratiet kuntoluokissa huono ja erittäin huono, km. enintään	KH4.2	2 900	2 850	2 800	2 800
Rataverkon raakapuutermiinalien ja -kuormauspaikkojen kunnostaminen Biotalouden raakapuu-kuljetusten kehittämisen tavoiteohjelmassa	KH4.2	4	"3 terminaalia tai kuormausaluetta kunnostettu: Kurkimäki, Nurmeksens Pitkämäki sekä Sänkimäki.	Tarkentuu suunnittelun myötä.	Tarkentuu suunnittelun myötä.
Jakeluinfrastruktuurin edellyttämät toimet	KH4.1	Osallistutaan LVM:n jakeluinfrastruktuurin kehittämis- ja valmistautumiseen jatkossa toimittamiseksi	1. Liikennevirasto varmistaa (omalta osaltaan) tarvittavan ohjeistuksen ja tuen CEF-hankehakuihin, erityisesti liikenteen vaihtoehtoisia käyttövoimia edistävien hanke-ehdotusten osalta. 2. Liikenneviraston osallistuu tai to-	Jatketaan tukea uusien käyttövoimien käyttöönotolle.	Jatketaan tukea uusien käyttövoimien käyttöönotolle.

		maan työryhmässä määritellyn roolin mukaisesti	teuttaa liikenteen vaihtoehtoisien käyttövoimien yleistymisestä tukevia hankkeita (pääpaino demonstraatioissa ja kokeiluissa).		
Parannetaan väylänpidon energiatehokkuutta					
Väylänpidon hankintojen energiatehokkuusvaatimukset	KH4.1	1.10.2016 alkavissa hoidon alueurakoissa vaaditaan henkilöautojen, pakettiautojen, liikennetraktoreiden ja kuorma-autojen kuljettajilta taloudellisen ajotavan koulutusta	Selvitetään kaikkien liikennemuotojen osalta mahdollisuuksia ja otetaan käyttöön energian kulutusta vähentäviä vaatimuksia väylänpidon hankinnoissa.	Laajennetaan energiatehokkuutta edistäviä hankintoja uusiin väylänpidon tuotteisiin ja palveluihin.	1.10.2019 alkavissa hoidon alueurakoissa vaaditaan 1) polttoainekulutuksen seuranta-tavan käyttövoiman ilmoittaminen ja 2) ympäristösuunnitelma. Energiatehokkuus on osana toiminta- ja laatusuunnitelmaa. Myös muiden Liikenneviraston tuotteiden hankinnoissa on otettu käyttöön energiankulutusta vähentäviä vaatimuksia.
Parannetaan vaihteenlämmityksen ohjausta erityisesti suurilla ratapihoilla tavoitteena merkittävä vuotuinen säästö lämmityskuluissa ja vähintään 60 %:n energiansäästö.	KH4.1	**)	Vaihteenlämmitysten ohjausjärjestelmää muutetaan Ilmalassa. Ilmalassa on yhteensä 27 lämmitysmuuntajaa, joiden takana on 210 vaihdetta. 2016-2017 muutetaan ensimmäiset viisi lämmitysmuuntajaa uuteen ohjaukseen.	Loput lämmitysmuuntajat vaihdetaan uuteen ohjausjärjestelmään vuosi-na 2017-2018, mikäli ensimmäisen vaiheen käyttöönotossa ei ilmene ongelmia. Arvioidaan Ilmalan pilotin tulokset ja arvioinnin perusteella käynnistetään seuraavien kohteiden suunnittelu.	*)

Kestävät logistiset ketjut					
Parannetaan rautatieliikenteen ja vesiliikenteen kilpailukykyä ja keskeisenä osana logistisia ketjuja edistetään tieliikenteen energiatehokkaita kuljetuksia. Hyödynnetään digitalisaation tarjoamat mahdollisuudet.	KH4.1	**)	1. Yleissuunnittelu Saimaan kanavan sulkujen pidentämisestä 2. Korjausvelkahoelmassa suunniteltu Saimaan kanavan sulkujen korjaus (Liikenne- ja viestintäverkot) 3. Jäänmurtokaluston kehittäminen Saimaan alueelle 4. Vesiliikenteen energiatehokkuuden parantaminen reittien optimointia kehittämällä (mm. digiloikan älyväylähanke, Liikenteen ja viestinnän palvelumarkkinat) 5. Rautatieliikenteen edistäminen tehdään pääosin osana muita painopisteitä, esim. akselipainojen nosto ja varikojen ja raiteistojen kunnostaminen korjausvelkarakalla (Liikenne- ja viestintäverkot), markkinoiden kehittäminen (Liikenteen ja viestinnän palvelut ja palvelumarkkinat). Junaliikenteen reaaliaikaisen optimoinnin edelleen kehittäminen (ENNE-projektin osana digiloikka-hanketta; hankinta 2017 ja käynnistys). 6. Tieliikenteen energiatehokkuutta parannetaan huonokuntoisten väylien parantamisella, toteuttamalla suurimpien sallittujen massojen ja mittojen edellyttämät kunnostuskohteet ohjelman mukaisesti (Liikenne- ja viestintäverkot) sekä selvittämällä ja edistämällä HCT-rekkojen käyttöönottoa (selvitystyö valmis 2017).	1. Rakentamissuunnittelu Saimaan kanavan sulkujen pidentämisestä 2. Saimaan kanavan sulkujen korjaus jatkuu 3. Jäänmurtokalustoa kehitetään ja testataan. 5. Junaliikenteen reaaliaikaisen optimoinnin edelleen kehittäminen (ensimmäiset käyttöönotot aloitettu) 6. HCT-reittien edellyttämät muutokset ohjelmoitu.	Saimaan kanavan sulkujen pidentäminen: käynnistetään 1. vaiheen rakentaminen. Uusi jäänmurtokalusto on käytössä. Junaliikenteen reaaliaikainen optimointi käytössä. HCT-reittien edellyttämät muutostyöt käytössä.

*) Tavoitetasot määritellään myöhemmin.

**) Uusi tavoite tai tavoitteen sisältö on muuttunut

Painopisteen nimi	3. Tiedon hyödyntäminen ja liiketoimintamahdollisuudet				
Tulostavoite	Kärki-hanke	2016 Tavoite	2017 Tavoite	2018 Tavoite	2019 Tavoite
Viraston tuottamat tiedot mahdollistavat uuden liiketoiminnan					

Avoin data	KH 5.2	Suunnitellut t&k projektit toteutettu Suunnitellut kehittämis-toimet ja kokeilut	Nykyisen suunnitelman toteutamista jatketaan ja kaikki keskeiset aineistot on julkaistu vuoden 2017 loppuun mennessä. Tavoite ei jatku enää sen jälkeen.	Tavoite päättynyt vuonna 2017.	Tavoite päätynyt vuonna 2017
- avoimet rajapinnat	KH 5.2	käynnistetty Kehitettävät prosessit määritelty Seuraavien vuosien toimenpiteet määritelty (20%)	Nykyisen suunnitelman toteutamista jatketaan ja kaikki keskeiset aineistot on julkaistu vuoden 2017 loppuun mennessä. Tavoite ei jatku enää sen jälkeen.	Tavoite päättynyt vuonna 2017	Tavoite päätynyt vuonna 2017
Virasto automatisoi tietojen keruuta sekä tehostaa tiedon hyödyntämistä omassa toiminnassaan					
-automaattinen tietojenkeruu	KH 5.1	Suunnitellut t&k projektit toteutettu. Suunnitellut kehittämis-toimet ja kokeilut	Tiedonkeruukokeilujen tulokset analysoidaan ja päätetään, mitkä uudet menettelyt otetaan tuotantokäyttöön. Toteutetaan osana viraston digitalisaation osahankkeita 1 (liikenne ja liikkuminen), 3 (tienpito) ja 4 (radanpito) sekä Aurora kokeiluekosysteemin puitteissa. Liikkumistiedon keruussa ja käsittelyssä noudatetaan My-Data periaatteita.	Uudet mittausmenetelmät käytössä Uudet analytiikkamenetelmät käytössä Data avattu Asiakasvuorovaikutuskanavat ja käsittelyprosessit automatisoitu (30%)	
-analytiikan kehittäminen	KH 5.1	käynnistetty Kehitettävät prosessit määritelty Seuraavien vuosien toimenpiteet määritelty (20%)	Virastoon on kehitetty systemaattista analytiikkaosaamista ja se hyödyntää myös ulkopuolisia verkostoja ja palveluntuottajia.		
- asiakaslähtöiset reaaliaikaiset vuoropuhelut ja käsittelyprosessit sekä MyData -toimintamalli	KH 5.1		Virasto on kehittänyt digitaalisia asiakasvuorovaikutuskanavia jotka osittain korvaavat perinteisiä kanavia. Toimenpiteet toteutetaan viraston digitalisaation osahankkeessa 6 (asiakasvuorovaikutuksen digitalisointi).		
Rekisterit ja tietoaaineistot tukevat automaatiota					
-rekisterien uudistaminen	KH 5.1	Suunnitellut t&k projektit toteutettu. Suunnitellut kehittämis-toimet ja kokeilut	Tie- ja ratapuolen omaisuuden hallintaan liittyvien prosessien ja järjestelmien kehittäminen on toteutusvaiheessa ja edistyy suunnitelmien mukaisesti. Toteutetaan osana viraston digitalisaatiota osahankkeissa 3 ja 4.	Tie- ja ratapuolen omaisuuden hallintaan liittyvien prosessien ja järjestelmien kehittäminen on toteutusvaiheessa ja edistyy suunnitelmien mu-	Kaikki rekisterien uudistamiset, tietoa-ineistojen laadunparannukset ja tietopalvelut toteutettu 2016 laaditun

rekisterien tiedon laadun kehittäminen	KH 5.1	käynnistetty. Kehitettävät prosessit määritetty. Seuraavien vuosien toimenpiteet määritetty (20%)	Rekisterienlaatuvaatimukset on määritetty ja mittarit on asetettu.	kaisesti. Rekisterien tietojen laatua kehitetään systemaattisesti laatuvaatimuksia ja asiakastarpeita vastaavaksi. Käynnistetään laatu järjestelmän kehittäminen.	suunnitelman mukaisesti. Laatu järjestelmän ensimmäiset vaiheet on otettu käyttöön. (20%)
--	--------	---	--	---	---

Painopisteen nimi		4. Luottamus digitaalisiin palveluihin			
Tulostavoite	Kärki ki-hanke	2016 Tavoite	2017 Tavoite	2018 Tavoite	2019 Tavoite
Viraston tietojärjestelmät ja tietoliikenne ovat tietoturvan osalta kunnossa.					
Tietoturvatyötoimenpiteet	KH 5.1	Tietoturvaan, teknisiin ICT-ratkaisuihin, hallintaan ja valvontaan liittyvien toimenpiteiden toteuttaminen etenee suunnitelmien mukaisesti (50 %)	Tietoturvaprojekti jatkuu suunnitelmien mukaisesti vuoden 2017 loppuun saakka.	Tavoite päättynyt vuonna 2017	Tavoite päättynyt vuonna 2017

Painopisteen nimi		5. Liikenne- ja viestintäverkot			
Tulostavoite	Kärki-hanke	2016 Tavoite	2017 Tavoite	2018 Tavoite	2019 Tavoite
Korjausvelan kasvu pysäytetään hallitusti asiakastarpeet huomioiden.					
Huonokuntoiset päällystetyt tiet, (vilkasliikenteinen verkko /muu verkko), km	KH 1.1	1000/5300	950/5700	950/5700	900/5000
Rataverkon kuntot indeksi	KH 1.1	97	96	96	96
Huonokuntoiset tie- ja ratasillat, kpl	KH 1.1	870	790	800	820
Painorajoitetut maantiesillat, kpl	KH 4.2	500	470	470	470
Huonokuntoiset kiinteät turvalaitteet rannikon ja sisävesien kauppamerenkulun väylillä		8	9	8,5	8
Väyläomaisuuden hallinnan kehittäminen	KH 1.1	Parannetaan korjausvelan hallintaa ja raportointia	• Omaisuuden hallinnan kypsyystestin tulosten analysointi, kehittämissuunni-	*)	*)

		Kehitetään korjausvelkakohteiden vaikuttavuuden arviointia ja ohjelmaston menettelyjä	• ISO55001-standardin (Omaisuu- den hallinta) pilottointi Liikennevirastossa • Omaisuu- den hallinnan koulutusohjelman suunnit- telu ja käynnistäminen • Digitalisaatiopilottien tu- losten arviointi omaisuu- denhallinnan tarpeiden näkökulmasta • Strategisen omaisuu- denhallintasuunnitelman (SAMP) kirjoittaminen - Laaditaan liikennemuo- doittain periaatteet, jolla kohteita priorisoidaan		
Liikenneverkot vastaavat elinkeinoelämän ja kilpailukyvyyn kannalta keskeisiin kuljetustarpeisiin ja mah- dollistavat turvalliset, ympäristövastuulliset ja tarkoituksenmukaiset tavat liikkua.					
Tyytyväisyys tie-, rata- verkon ja kauppame- renkulun väylien palve- lutasoon toimivien kuljetusten mahdolli- sista	KH 1.1	tutkimusta ei tehdä	3,1	tutki- musta ei tehdä	3,3
Kansalaisten tyytyväi- syys matkojen toimi- vuuteen, asteikko 1-5		tutkimusta ei tehdä	3,4	tutki- musta ei tehdä	3,4
Raskaan liikenteen tyytyväisyys maantei- den tilaan (uusi mittari)	KH 1.1		Tyytymättömien osuus enintään 49 %	Tyyty- mättö- mien osuus enintään 47 %	Tyytymät- tömien osuus alle 45 %
Radanpidosta johtuvat viivästykset kauko- junaliikenteessä, % junista väh. 5 min. myöhässä		4	4	4	4
Radanpidosta johtuvat viivästykset lähijunali- kenteessä, % junista väh. 3 min. myöhässä		1,5	1,5	1,5	1,5
Tieliikenteen henkilö- vahinko- onnettomuuksien vä- henemä väylänpidon toimin, kpl		15	15	15	15
Väylänpidon meluntor- junnan vaikutus, hlö/v		450	1800	200	3 000
Pohjavesien pilaantu- misriskin vähenemä väylänpidon toimin, km	KH 4.3	5	2,5	2,5	0
Liikenneviraston ja elinkeinoelämän yh- teistyön toimintamallin kehittäminen	KH 1.1	Toimintamallia kehitetään jatku- vasti saadun koke- muksen ja palaut-	Toimintamallia laajennetaan tarvittaessa koskemaan muita henkilöliikennepalvelujen tuotta- jia. Toimintamallia kehitetään	Toimin- tamallia ja saa- tua tie-	Toimin- tamallia ja saatua tietoa

		teen perusteella. Toimintamallia laajennetaan linja-autoyrityksiin ja Maas-operaattoreihin. Toimintamallia ja saatua tietoa hyödynnetään väylänpidon ja toiminnan kehittämisessä	jatkuvasti saadun kokemuksen ja palautteen perusteella. Toimintamallia ja saatua tietoa hyödynnetään väylänpidon ja toiminnan kehittämisessä	toa hyödynnetään väylänpidon ja toiminnan kehittämisessä.	hyödynnetään väylänpidon ja toiminnan kehittämisessä
Suunnittelukäytäntö on uudistettu (vuorovaikutus, toimintaympäristön muutokset ml. digitalisaatio, vaikutusarviot)	KH 1.1		1.Täydennetään Livin suunnittelun prosessikuvaus pilottien avulla (ml. valtionhallinnon edellyttämä palvelulupaus). 2. Oteetaan käyttöön uudenlainen prosessikuvaus ja uudenlainen vuorovaikutus suunnitteluprosessissa (mm. Maantiet kaupungeissa, asemanseutujen suunnittelumalli, asiakas- ja elinkeinoelämätiedon hyödyntäminen suunnittelussa, liikennejärjestelmätyön kehittäminen ja uusien keinojen edistäminen, kuten esim. digitaalisuus ja liikumisen ohjaus), tehdään tarvittaessa LVM:lle esityksiä lainsäädännön esteiden purkamiseksi. 3. Päivitetään yhdessä LVM:n kanssa hallinnonalan tulevaisuuskuva, hyödynnetään uutta suunnittelukäytäntöä Liikenne ja viestintäverkkojen toimintatarveselvityksessä ja muussa hallinnonalan jatkotyössä (mm. Maakuntauudistus, Live ja Liivi), keskeisenä kysymyksenä erityisesti valtion rooli liikennejärjestelmätyössä.	*)	*)
Liikennejärjestelmän toimintavarmuus paranee					
Talvimerenkulun palveluiden odotusaika, h	KH 1.1	3,5	3.5	3,5	3,5
Rautatieliikenteen ohjausjärjestelmien toimintavarmuus, vähintään % toiminta-ajasta		99,7	99,7	99,7	99,7

*) Tavoitetasot määritellään myöhemmin.

TOIMINNALLINEN TEHOKKUUS					
	Kärki-hanke	2016 Tavoite	2017 Tavoite	2018 Tavoite	2019 Tavoite
Työn tuottavuuden kasvu, %		1	1	1	1

Kokonaistuottavuuden kasvu, %		0,2	0,2	0,2	0,2
Maksullisen toiminnan kustannusvastaavuus, %			120		

6 VOIMAVARAT JA UUDISTUMISKYKY

6.1 Toimintatavat

Viraston toiminnallisten tulostavoitteiden lisäksi virastolle asetetaan toimintatapoja koskevia tavoitteita ja lähtökohtia, jotka liittyvät konserniyhtenäisyyden edistämiseen.

Johtamisen tavoitteena on, että johtamisen laatu paranee. Erityistä huomiota tulee kiinnittää verkostomaisen työskentelytavan johtamiseen sekä tiedolla johtamiseen.

Viraston osaamisen tulee vastata hallinnonalan strategisiin tarpeisiin. Tämän toteuttamiseksi virasto tekee osaamisten kartoituksen sekä laatii osaamisen kehittämissuunnitelman sekä ennakoiden tulevia osaamistarpeita. Strategisia osaamisalueita sekä osaamisen johtamista kehitetään yhteistyössä koko hallinnonalalla.

Virastolle asetetaan seuraavat työtyytyväisyyttä ja IPO-indeksien (osaamisen kehittyminen ja uudistuminen; motivaatio ja työn imu; johtaminen ja työyhteisön vuorovaikutus) keskiarvoa koskevat tavoitteet:

	Toteuma 2015	Tavoite 2016	Tavoite 2017	Tavoite 2018	Tavoite 2019
Työtyytyväisyyden kokonaisindeksi	3,63	3,64	3,66	3,68	3,70
IPO-indeksien keskiarvo *)	3,72	3,72	3,72	3,72	3,73

*) Vertailukelpoisuus vuoteen 2015 tarkistettava, mikäli IPO-indeksin perusteet muuttuvat.

Palvelulupaus

Liikennevirasto on kehittänyt toimintansa asiakaslähtöisyyttä systemaattisesti koko sen olemassa olonsa ajan. Se on mukana kaikessa toiminnassa palveluiden suunnittelusta niiden toteuttamiseen. Lisäksi esimerkiksi yhteistyötä elinkeinoelämän toimijoiden kanssa on viime vuosina selkeytetty ja luotu yhteiset toimintamallit.

Palvelutasoajattelua kehitettiin projektissa, jonka yhtenä lopputuloksena määriteltiin asiakkaittemme (elinkeinoelämä ja kansalaiset) matkojen ja kuljetusten palvelutasotekijät. Näitä voisi pitää palveluina, joihin Liikennevirasto toiminnallaan haluaa vaikuttaa, esim. turvallinen matka tai täsmällinen kuljetus. Näiden palveluiden tuottamiseksi Liikennevirasto tekee erilaisia toimintoja: liikenteen palvelut, kunnon hallinta ja väyläverkon kehittämisen.

Palvelulupauksia Liikennevirasto ei ole asiakkailleen antanut yksittäisiä poikkeuksia lukuun ottamatta, esim. talvimerenkulun enintään neljän tunnin

odotusaika. Keskeisimmät toimintomme eivät ole sisältäneet kansalais- ja yhteisöasiakkaille sellaisia asiointityyppisiä palveluita, joille olisi helposti määriteltävissä palvelulupauksena selkeä palvelun lopputulos ja tavoiteaikataulu.

Vuoden 2017 aikana Liikennevirasto kuvaa omat palvelunsa ja tunnistaa niistä sellaiset kansalais- ja yhteisöasiakkaille tuotettavat palvelut johon palvelulupaus on annettavissa. Lisäksi Liikennevirasto kuvaa, kuinka asiakaslähtöisyys otetaan huomioon palveluidemme ja toimintatapojemme kehittämässä sekä yhteistyössä asiakkaidemme kanssa.

Toimintatapojen kehittämistä hallinnonalalla ohjaavat lisäksi seuraavat lähökohdat:

- Konserniyhtenäisyyden varmistamiseksi viraston rooli hallinnonalan strategisten tavoitteiden toteuttamisessa selkeytyy. Viraston tulee ottaa käyttöön strategiakartta.
- EU ja kv-vaikuttaminen sekä kansallinen sidosryhmäyhteistyö on tuloksellista, suunnitelmallista ja hallinnonalan politiikkaprioriteettien mukaista. Viraston tulee laatia EU- ja kv-vaikuttamissuunnitelma vuoden 2016 aikana. Vaikuttamista ja sidosryhmäyhteistyötä kehitetään yhteistyössä koko hallinnonalalla.
- Konsernin sisäinen tiedonkulku on toimivaa ja ulkoinen viestintä on johdonmukaista ja yhtenäistä.
- Sääntelyä sujuvoitetaan ja hallinnollista taakkaa kevennetään. Viraston antamien ohjeiden päivitystarve tavoitteen näkökulmasta on toteutettu vuonna 2016 ja muutokset toteutettu vuoden 2018 loppuun mennessä.
- Kokeilut kytketään strategiaan tavoitteisiin ja ne ovat osa toimintaa ja kehittämistä.
- Innovatiivisuus hankinnoissa kasvaa selvästi suunnitelmakaudella toteutettavassa hankinnassa. Liikennevirastolle valittu Hansel Oy:n valtiolle kilpailuttama sähköinen kilpailutustyökalu on otettu virastossa laajamittaisesti käyttöön vuoden 2017 loppuun mennessä ja innovatiivisten hankintojen osuus viraston hankinnoista on 10 % viimeistään vuonna 2019.

Toimintatapojen kehittämistä ja uudistamista koskevia tavoitteita täydennetään seuraavissa tulossopimuksissa.

6.2 Rahoitus

Tulostavoitteet asetettu ja rahoitus on kohdistettu siten, että tavoitteet on mahdollista saavuttaa julkisen talouden suunnitelman mukaisella rahoitus- tasolla. Määrärahoissa ei ole otettu huomioon maakuntaitsehallintouudis- tuksen ja Liikennekaaren vaikutuksia.

1 000 euroa		2016 TA	2017 TA	2018 Kehys	2019 Kehys	2020 Kehys
10. Liikenneverkko		1 790 662	1 898 460	1 985 524	1 584 430	1 544 125
31.10.01.	Liikenneviraston toimintame- not (sm 2v)	78 265	74 313	72 894	71 600	72 345
31.10.20.	Perusväylänpito (sm 2v)	1 061 400	1 271 950	1 402 833	1 029 833	1 029 833
31.10.35.	Valtionavustus länsimetron rakentamiseen (sm 3v)	20 850	83 000	31 500	55 000	50 000
31.10.36.	Valtionavustus raideliikenne- hankkeiden rakentamiseen			16 100	34 600	64 650
31.10.76.	Maa- ja vesialueiden hankin- nat ja korvaukset (am)	34 997	34 997	34 997	34 997	34 997
31.10.77.	Väyläverkon kehittäminen (sm 3v)	343 030	272 800	290 200	230 400	169 500
31.10.78.	Eräät väylähankkeet (sm 3v)	56 000	54 400			
31.10.79.	Elinkaarirahoitushankkeet (sm 3v)	105 970	107 000	123 000	114 000	108 800
30. Liikenteen tukeminen ja ostopalvelut		120 945	121 545	121 545	121 545	121 545
31.30.43.	Meriliikenteessä käytettävien alusten kilpailukyvyyn paran- taminen (am)	100 420	101 420	101 420	101 420	101 420
31.30.63.06.	Lentoliikenteen palvelujen osto (sm 3v)	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000
31.30.63.09.	Suurten kaupunkien joukkoli- kennetuki (sm 3v)	9 750	9 750	9 750	9 750	9 750
31.10.63.11.	Keskisuurten kaupunkiseutu- jen joukkoliikennetuki (sm 3v)	8 125	8 125	8 125	8 125	8 125
31.10.63.12.	Kehittämishankkeet (sm 3v)	750	350	350	350	350
31.30.63.13.	Liikkumisen ohjaus (sm 3v)	900	900	900	900	900

Vuoden 2017 rahoituksessa otetaan huomioon seuraavaa:

Perusväylänpidossa tulee erikseen seurata korjausvelan vähentämiseen osoitetun rahoituksen käyttöä hyväksytyn ohjelman mukaisesti.

Liikennevirastolle osoitetaan lentoliikenteen palvelujen ostoon 1 000 000 euroa.

Liikennevirastolle osoitetaan liikkumiseen ohjaukseen 900 000 euroa ja joukkoliikenteen kehittämishankkeisiin 350 000 euroa.

Vuoden 2017 talousarviossa yksityisteiden valtionapuun on myönnetty 13 000 000 euroa momentille 31.10.50 (sm 3v). Määräraha tullaan osoitta- maan ELY-keskusten ja TE-toimistojen kehittämis- ja hallintokeskukselle jaettavaksi edelleen ELY-keskusten käyttöön Liikenneviraston päätöksen

mukaisesti. Liikennevirasto ohjaa ja ohjeistaa ELY-keskuksia yksityisteiden valtioapua koskevissa asioissa.

Vuoden 2017 talousarviossa on momentille 31.30.63 (sm 3v) myönnetty alueellisen ja paikallisen liikenteen ostoihin hintavelvoitteisiin ja kehittämiseen 33 529 000 euroa. Määräraha on osoitettu ELY-keskusten ja TE-toimistojen kehittämis- ja hallinto-keskukselle ja edelleen jaettavaksi ELY-keskusten käyttöön. Liikennevirasto vastaa alueellisen ja paikallisen liikenteen ostoihin tarkoitetun määrärahan alueellisesta jaosta sekä ohjaa ja ohjeistaa ELY-keskuksia alueellisen ja paikallisen liikenteen ostoihin osoitettavaa määrärahaa koskevissa asioissa.

Momentin 31.30.63 määrärahan käytössä ja myöntämisessä tulee kiinnittää huomiota määrärahan vaikuttavuuteen joukkoliikenteen helppo- ja yhteiskäyttöisyyden sekä runsasväkisillä kaupunkiseuduilla ja niiden välisessä liikenteessä kulkutapaosuuden kasvattamisen kannalta.

Momentille 31.30.63 on myönnetty Merenkurkun liikenteeseen 250 000 euroa, joka osoitetaan ELY-keskusten ja TE-toimistojen kehittämis- ja hallintokeskukselle edelleen jaettavaksi.

Vuoden 2017 talousarviossa on momentille 31.30.64 myönnetty saariston yhteysalusliikennepalvelujen ostoihin ja kehittämiseen (sm 3v) 12 683 000 euroa ja momentille 31.30.66. Yhteysalusliikennepalvelujen ostosopimukset (sm 3 v) 5 303 000 euroa. Määrärahat on osoitettu ELY-keskusten ja TE-toimistojen kehittämis- ja hallintokeskukselle osoitettavaksi edelleen Varsinais-Suomen ELY-keskuksen käyttöön. Liikennevirasto ohjaa ja ohjeistaa Varsinais-Suomen ELY-keskusta yhteysalusliikennepalveluihin liittyvissä asioissa.

Talousarviossa on lisäksi myönnetty seuraavat uudet sopimusvaltuudet:

Momentti	Hankkeen nimi	Valtuus, euroa
31.10.77	Vt 4 Oulu—Kemi	125 000 000
31.10.77	Vt 5 Mikkeli—Juva	121 000 000
31.10.77	Vt 12 Lahden eteläinen kehätie	198 000 000
31.10.77	Luumäki—Imatra—Venäjän raja, ratayhteyden parantaminen	165 000 000
31.10.77	Pori—Mäntyluoto rataosan sähköistys	5 700 000

7 TULOSTAVOITTEIDEN TOTEUTUMISEN SEURANTA

Viraston tulossopimus laaditaan vuosille 2016–2019 ja sitä tarkistetaan vuosittain toimintaympäristön muutoksia vastaavaksi.

Liikenne- ja viestintäministeriön ja viraston tulosneuvotteluissa käsitellään tulossopimuksen toteutumista ja viraston laatimaa ennustetta tulostavoitteiden saavuttamisesta. Virasto toimittaa ministeriölle osavuotisraportin vuosikellon aikataulun mukaisesti. Ministeriö antaa myöhemmin tulossopimuksen seurantaa koskevat tarkemmat ohjeet. Virasto raportoi toiminnallisesta tuloksellisuudestaan toimintakertomuksessa, joka on osa tilinpäätös-

tä. Ministeriö antaa talousarvioasetuksessa tarkoitetun kannanoton viraston tilin-päätöksestä.

Viraston tulee olla yhteydessä ministeriössä viraston tulosohjaajaksi nimettyyn henkilöön (hallitusneuvos Matleena Kurki-Suutarinen) välittömästi, mikäli asetettujen tavoitteiden saavuttamisen havaitaan vaarantuvan. Toiminnan rahoitukseen liittyvissä kysymyksissä viraston tulee olla yhteydessä myös ministeriön talousyksikköön (neuvotteleva virkamies Tuija Päivärinta). Toiminnan suunnittelussa huomionotettavien asioiden etenemisestä virasto raportoi ministeriölle osavuotisraportoinnin ja tulosneuvottelujen yhteydessä.

Tätä sopimusta on tehty kaksi samansisältöistä kappaletta, yksi kummallekin osapuolelle.

Liikenne- ja viestintäministeriö

Anne Berner
Liikenne- ja viestintäministeri

Liikennevirasto

Antti Vehviläinen
Pääjohtaja

Harri Pursiainen
Kansliapäällikkö

Sinikka Hartonen
Ylijohtaja

Liite

Seurattavat mittarit

LIITE

SEURATTAVAT MITTARIT

	2015 Toteuma	2016 Toteuma	2017 Tavoite	2019 Tavoite
TUOTOKSET JA LAADUNHALLINTA				
Matka- ja kuljetusketjujen toimivuus				
Jäänmurron toimintapäivät	208	536	620	620
Ilman odotusta läpipäässeet alukset, %	97	-	90-95	90-95
Nopean (vähintään 160 km/h) rataverkon pituus, km	906	1059	1059	1110
25 tonnin akselipainon sallivien rataosien pituus, km	790	790	790	1125
Kevyen liikenteen väylien kunto, huonokuntoisten määrä, km	390	704	690	690
Tieliikenteen henkilövahinko-onnettomuuksien vähenemä kehittämisinvestoinnein, kpl	10,5	10	10,6	0,3
Käytössä olevien tasoristeysten määrä valtion liikennöidyllä rataverkolla, kpl	2 890	2778	2775	2770
TOIMINNALLINEN TEHOKKUUS				
Hankinta- ja innovaatio-osaamisen kokonaisindeksi	71	71	72	75
Viraston tietoturvallisuus on katselmoitu vuosittain	kyllä	kyllä	kyllä	kyllä
INHIMILLINEN PÄÄOMA				
Henkilöstön kokonaismäärä, htv	652	647	640	631

